

Sodobna slovenska poezija

Peter Semolič Geneza fliša

Foto: Tihomir Pinter

Goriška brda

Večino gričevja sestavlja fliš, nekaj je apnenca, le na skrajnem severu in jugovzhodu najdeš karbonatne kamnine. Prepredeno je z manjšimi vodotoki, ki

ga delijo v tri glavna slemena, ta pa se še naprej delijo z vmesnimi dolinami. Zaradi neprepustnega fliša je mreža brezimnih potokov zelo gosta, njihova

vodnatost pa odvisna od padavin – mnogi poleti in pozimi presahnejo. Na podnebje vpliva le dvajset kilometrov oddaljeno Jadransko morje –

ne vidi se ga s terase, kjer si mažemo maslo in marmelado na kruh, razpravljamo o politiki, pijemo jutranjo kavo, gledamo, kako se kamenje oblači v življenje.

Kozana 30. junij 2018–Lavrica, 7. julij 2018

Socerb

Hitra cesta, viadukt, ki se požene nad prepad,
pod njim starejša in bolj počasna, ki se kačasto
zviije čez rob – asfalt se stopi in prikažejo se
granitne kocke, vdelane v od koles vozov zglajen

makadam, ki se vse bolj oži, dokler se ne zoži
v stezo, steptano od konjskih in oslovskih kopit;
vseskozi se mešajo skladi zraka nad previsnimi
stenami, vetrovi menjajo smer, nedaleč proč

zaustavijo roj puščic, izstreljenih iz doline, in že
se imperij prekolje na dvoje; gradovi, gradišča,
do smrti mučen najstnik, ki si želi samote in
bližine novega boga; ljudje zamenjajo obleke z

živalskimi kožami, živalske kože s svojo lastno,
izginejo med visoko praprotjo; nekje globoko
spodaj narašča napetost in se sprosti, ko se iz rane
v morju dvigne nova zemlja in trči ob staro.

Geneza fliša

Skladovnica zrnatih usedlin, sestavljena iz menjajočih se plasti peska, peščenjaka, laporovca, redkeje slojev apnenca in ilovice. Nastaja globoko pod morsko gladino pri

podvodnih plazovih, sproženih s cunamiji in potresi: na debela, več centimetrov velika zrna breče se v skladu z zakonom težnosti usujejo zrnca peščenjaka v velikosti peska,

nanje kot v počasnem posnetku padajo lažji sedimenti, prineseni s kopnega, kalcitni skeleti odmrlih organizmov. Proces diageneze in tektonike, strjevanja in preoblikovanja,

dviganja in gubanja, oblikuje sedimente v kamnine in jih dvigne na površje. Procesi erozije potekajo na flišu hitro – površje se niža, pobočje se umika v smeri kopnega.

Strunjan

Klifi se umikajo v smeri kopnega s hitrostjo enega centimetra na leto.

S hitrostjo nič cela nič metra na sekundo ležim na plaži in čakam,

da se na meni posuši morje, se spremeni v belo skorjo iz soli.

Drobni valovi se igrajo s plastenko v plitvini – ko bo parlament potrdil novo vlado,

bodo morda spet prišli prav plavajoči otoki odvržene plastike.

Vse že komu pride prav. Vse že koga ubije. Proučujem klif nad sabo,

štirideset milijonov let zgodovine, v kateri ne bom pustil niti tolikšne sledi kot foraminifera, ki jo slučajno zagledam, odtisnjeno v kamnu poleg sebe.

Morje

Morje, veliko povezano telo slane vode,
čutim njegovo gibanje, ko zabredem vanj,
ko zaplavam. Vemo: bibavica je posledica
delovanja Lune in valovanje nastane zaradi

premikanja vode v vertikalni smeri, ki ga
povzroča veter. A še vedno obliva naše
predstave in prodira vanje – mitična maternica,
kjer je nastalo življenje in kjer se je življenje

morda prvič ozrlo nase, neizčrpna metafora.
Potopim glavo in izbrišem zvok ljudi na plaži,
hrumenje gliserja v zalivu, prisluhnem sanjam,
starejšim od svojih, starejšim od česar koli.

Morje, ki ga prečim z enakomernimi zamahi,
in tisto v meni, ki mu odpeva – ne morem si
kaj, da ne bi v pesem vstopila zanos in zavest
o enotnosti vsega! Pesmi so vodile aborigine

čez brezbrežne avstralske pušče. Kaj vodi mene,
da prečkam mejo iz boj, se odtisnem na odprto?

Ciprese

Ciprese, vitke princeze iz neke pesmi,
ki je nikoli nisem uspel napisati do konca.
Komaj opazno trepetajo v poletni sapi
in burijo domišljijo. Ptiči se jim izogibajo,

njihove veje so pregoste, da bi si lahko v njih
spletli gnezdo, da bi lahko ušli iz zelene kletke,
in celo veter se komaj kdaj dotakne debel,
če jih sploh imajo. Nekoč sem živel v hiši ob

dveh cipresah in gledal, kako sta se upogibali
v burji, kako je burja vedno znova zdrsela prek
njihnih slokih teles, poražena. Zasajene
na pokopališčih srkajo skupaj z vodo in minerali

duše umrlih in jih pošiljajo v nebo, ki so ga prej
prebodle z ostrimi vrhovi, ga odprle.
Ne vem, kako se dvignejo v svetlobo tisti,
ki počivajo pod drevesi z bolj zaobljenimi krošnjami.

Oblaki

Oblaki nimajo imen in nimajo zgodovine.
Velike ladje, narejene iz vode, potujejo
skozi ozračje, vedno v nevarnosti, da bodo
nasedli na gorske grebene, da jih bo sončna

svetloba razpršila v nič. Ne reci, želim si
biti svoboden kot oblak. Celo vremenarji
ne zmorejo zares dojeti njihovih oblik, tega,
kje se konča eden in začne drugi. Kaotično

nebo nad Črnim Kalom, strele, ki sekajo
v kraški rob, besnenje oblakov, ki se želijo
prebiti do morja, ki si morda želijo postati
morje, se spojiti z njim kot vešča z lučjo.

In ki razpadajo takoj, ko dosežejo ravnino.
Ležeč v travi na hrbtu sem opazoval oblake –
bele puhaste tvorbe so prevzemale zemeljske
oblike: bili so srna in konj, moški z brado

in mitični zmaj. Na večer so potemneli in
se spremenili v dolgo črto nad obzorjem ... v obzorje ...